

УДК 351.74(477)

Т. М. МАЛИНОВСЬКА,*кандидат юридичних наук,**науковий співробітник науково-дослідної лабораторії**з проблем профілактики правопорушень та взаємодії з населенням**навчально-наукового інституту підготовки фахівців кримінальної міліції**Харківського національного університету внутрішніх справ*

ПРИНЦИПИ ФОРМУВАННЯ ПАРТНЕРСЬКИХ ВІДНОСИН МІЛІЦІЇ З НАСЕЛЕННЯМ

Розглянуто основні питання щодо формування взаємодії органів внутрішніх справ України з населенням, яка ґрунтується на принципах довіри, порозуміння та на партнерських відносинах з громадськістю.

Міліція в Україні – це державний озброєний орган виконавчої влади, який захищає життя, здоров'я, права і свободи громадян, власність, природне середовище, інтереси суспільства і держави від протиправних посягань.

Діяльність міліції будується на принципах законності, гуманізму, поваги до особи, соціальної справедливості, взаємодії з трудовими колективами, громадськими організаціями й населенням [1].

У системі державного управління органи внутрішніх справ (далі – ОВС) посідають особливе місце. Це обумовлено перш за все тими функціями, які вони покликані виконувати, а також тим, що їх діяльність здійснюється безпосередньо серед населення й охоплює практично всі сфери суспільного життя. Кожна практична дія органу внутрішніх справ, в чому б вона не виявлялася, розпочинається з прийняття певного управлінського рішення, яким передбачено безперервний комплекс заходів щодо його реалізації.

Особливістю системи ОВС є масштабність та важливість прийнятих ними управлінських рішень, які стосуються широких верств населення і зачіпають інтереси більшої кількості громадян особисто. Вони, як правило, приймаються в умовах обмежених часових ресурсів, ризику, інформаційної невизначеності, тому проблема підвищення їх якості є особливо актуальною. Це зумовлено процесами переорієнтації морально-правових цінностей у країні насамперед на людину, гарантування її прав і свобод, встановлення партнерських відносин між органами внутрішніх справ та населенням.

Органами внутрішніх справ приділяється постійна увага всебічному та об'єктивному розгляду звернень громадян як одній з основних форм взаємодії з населенням [2, с. 1].

Одним із найбільш важливих завдань реформування органів внутрішніх справ України є

встановлення і підтримка стосунків міліції з населенням на принципах довіри і порозуміння.

Ступінь благополуччя й ефективності діяльності правоохоронної галузі відбивається на соціально-психологічному стані суспільства, зокрема у такій його складовій як ставлення населення до діяльності міліції.

Проблема взаємодії ОВС із громадськістю в останні роки викликає не просто громадський, але й науковий інтерес. Окремі дослідження громадської думки з приводу діяльності органів внутрішніх справ в Україні свідчать про зростання стурбованості населення становищем правопорядку в регіонах, недовіри населення до органів внутрішніх справ із приводу спроможності останніх вести боротьбу зі злочинністю, професійно надавати допомогу громадянам; про зростання потреби в демократизації зв'язку органів внутрішніх справ із громадськістю.

Основні висновки за результатами досліджень проблеми оцінювання ефективності правоохоронних органів у громадській думці стосуються таких аспектів:

- оцінки ефективності діяльності міліції;
- причин, через які населення уникає контактів із працівниками міліції;
- інформації про діяльність міліції, як має населення;
- основних каналів надходження цієї інформації;
- оцінки населенням і працівниками міліції характеру висвітлення її діяльності засобами масової інформації;
- форм впливу громадськості на діяльність міліції;
- форм участі населення в забезпеченні правопорядку і боротьбі зі злочинністю;
- форм участі громадян у профілактиці злочинів;
- ставлення працівників міліції до контактів із населенням.

Дані аспекти дозволяють оцінити шляхи формування громадської думки щодо ефективності діяльності ОВС, намітити шляхи створення сприятливого іміджу правоохоронної системи в суспільстві [3, с. 10].

У різноманітних дослідженнях були отримані дані про те, що населення часто не має об'єктивної інформації про конкретні сторони діяльності міліції, її права щодо примусових заходів. У цивілізованому суспільстві кожна доросла людина повинна знати основні завдання міліції (поліції), порядок звернення до правоохоронних органів, права й обов'язки зазначених органів. Працівниками міліції часто недооцінюється важливість систематичного інформування населення про свою повсякденну діяльність, реальні успіхи. Проте саме інформація, що реально відбиває діяльність органів внутрішніх справ, створює сприятливу основу для зміни громадської думки щодо ефективності роботи міліції, налаштовує громадян на довіру.

Таким чином, одним із важливих напрямків зі створення демократичного підґрунтя взаємодії населення з міліцією є робота щодо цілеспрямованого інформування населення в даному напрямку. У зв'язку з цим постає питання про канали одержання інформації населенням. На сьогодні громадська думка формується, головним чином, під впливом засобів масової інформації (телебачення, газет, часописів, радіо), а також чуток і стереотипів. Значно менший вплив мають такі канали, як особисті зустрічі з представниками ОВС [4, с. 1]. Бесіди з працівниками міліції не відіграють майже ніякої ролі у формуванні громадських стереотипів стосовно діяльності міліції. Формуванню негативних стереотипів насамперед сприяє правова неграмотність населення, незнання прав і обов'язків працівників міліції. Наприклад, громадяни обурюються, коли їх затримують за нецензурну лайку, відправлення природних потреб у громадських місцях; появу в п'яному виді в метрополітені тощо. Звідси випливає, що резервом спрямованого формування думки населення про діяльність правоохоронної системи може бути регулярне спілкування міліції з населенням, яке б забезпечило вільне звернення громадян до працівників міліції за необхідною інформацією в даній сфері. Одним із напрямків даної роботи є взаємодія міліції з громадськістю у вигляді створення за місцем проживання в мікрорайонах громадських організацій з охорони громадського порядку. Даний напрямок роботи з населенням потребує великої роз'яснювальної роботи з боку міліції, оскільки населення часто виявляє пасивність, не бажає активно сприяти правоохоронній діяльності.

Найчастіше громадяни готові лише викликати міліцію при порушенні громадського порядку, але ні виступати як свідок чи як понятий, ні повідомляти про злочин, що готується, не мають наміру. Громадяни вважають, що забезпечення громадського порядку – насамперед справа міліції. Цей поширений громадський стереотип не враховує тієї обставини, що в демократичному суспільстві всі процеси судочинства передбачають активну участь громадян, що є гарантією ефективної діяльності з розкриття злочинів і в той же час – гарантією дотримання прав людини. Отже, необхідною є цілеспрямована робота щодо формування відповідних уявлень у населення про власну активну роль у запобіганні і розкритті злочинів. Відповідна роз'яснювальна робота може спиратися на досвід розвинутих країн, у яких інформування про правопорушення й осіб, які їх учинили, є для громадян природною справою. Ми можемо констатувати, що не тільки населення має різноманітні негативні стереотипи – працівники міліції також часто не готові до застосування нових основ взаємодії з громадянами.

Усе вищесказане обумовлює необхідність проведення подальших досліджень для поглибленого аналізу взаємодії населення з міліцією, особливо з тими службами, що є своєрідною «візитною карткою» ОВС, оскільки саме з їхніми працівниками населення частіше за все вступає в контакти, саме їхня діяльність асоціюється з діяльністю ОВС взагалі і за ступенем ефективності такої діяльності населення оцінює ефективність усієї правоохоронної сфери.

Служба в ОВС – це публічна служба в державних органах виконавчої влади. Вона є одним із видів діяльності професійного кадрового складу системи МВС України з реалізації покладених на неї функцій держави: охорони прав і свобод громадян, забезпечення законності та правопорядку. Особливі завдання та характер службової діяльності відрізняють службу в ОВС від служби в інших органах державної влади.

Таким чином, одним із найбільш важливих завдань реформування органів внутрішніх справ України є встановлення і підтримка відносин міліції з населенням на партнерських засадах, оскільки ефективність боротьби зі злочинністю багато в чому залежить від активної позиції самих громадян у вирішенні цієї проблеми.

Органи внутрішніх справ належать до типу соціальних організацій, що працюють із масовим споживачем (на відміну від підприємства, яке зайняте виробництвом матеріальних і духовних цінностей і задовольняє потреби інших організацій та індивідуальних споживачів).

Специфіка відносин підрозділів ОВС із масовим споживачем, тобто населенням, полягає в тому, що вони об'єктивно породжують відчуття переваги, задоволеності, довіри, співпраці або напруженості, конфліктності тощо.

Суспільні відносини постійно розвиваються, що вимагає належного та стабільного правового регулювання службових відносин у місцевій міліції. Як відомо, ефективність регулювання визначається насамперед своєчасністю прийняття, повнотою й узгодженістю правових норм. Усі службові відносини, які виникають у діяльності місцевої міліції, повинні мати системний характер, тобто бути взаємопов'язаними та взаємодоповнюючими.

Одним із важливих напрямів функціонування місцевої міліції повинна стати інформатизація, широке впровадження сучасних засобів оброблення та передачі інформації, її зберігання та використання в оперативно-службовій діяльності. Особливо важливою стає необхідність в одержанні найбільш повної, достовірної інформації, оперативного аналізу ситуації, інформаційної підтримки прийняття обґрунтованих рішень і контролю за їхнім виконанням на всіх рівнях.

Позитивна оцінка населенням ефективності діяльності правоохоронної сфери повинна спиратися на потужну інформаційну систему, що формує довіру до органів правопорядку.

Список використаної літератури

1. Про міліцію : закон України від 20 груд. 1990 р. № 565-XII // Відомості Верховної Ради. – 1991. – № 4. – Ст. 20.
2. Джафарова М. С. Адміністративні процедури прийняття та реалізації управлінських рішень органів внутрішніх справ у відносинах з населенням : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.07 «Адміністративне право і процес; фінансове право, інформаційне право» / М. С. Джафарова. – Х., 2008. – 20 с.
3. Міліція і населення – партнери / [Соболев В. О., Попова Г. В., Болотова В. О., Московец В. І. ; за заг. ред. Ярмиша О. Н. – Х. : Ун-т внутр. справ, 2000. – 93 с.
4. Проведення із звернень громадян в органах внутрішніх справ: теоритичний та практичний аспекти : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.07 «Адміністративне право і процес; фінансове право, інформаційне право» / В. П. Яценко. – Х., 2007. – 20 с.

Надійшла до редколегії 15.06.2011

МАЛИНОВСКАЯ Т. М. ПРИНЦИПЫ ФОРМИРОВАНИЯ ПАРТНЕРСКИХ ОТНОШЕНИЙ МИЛИЦИИ С НАСЕЛЕНИЕМ

Рассмотрены основные вопросы формирования взаимодействия органов внутренних дел Украины с населением, которое базируется на принципах доверия, взаимопонимания и на партнерских отношениях с общественностью.

MALINOVSKA T. PRINCIPLES OF FORMATION PARTNER RELATIONSHIP BETWEEN POLICE AND COMMUNITY

The problems of forming partner relationship between police departments and community, which are based on the principles of trust, mutual understanding and partner relations with community are researched.